

Els tres primers sacerdots de l'Opus Dei (maig-juny del 1944)

Fa 80 anys, el 25 de juny del 1944 es van ordenar els tres primers sacerdots de l'Opus Dei. Aquest article de José Luis González Gullón —il·lustrat amb algunes imatges inèdites d'aquell dia— recorre a tall de crònica els mesos de maig i juny del 1944.

25/06/2024

L'ordenació dels primers sacerdots de l'Opus Dei va ser un esdeveniment singular en la història de l'Obra.

Aquest article recorre a tall de crònica els mesos de maig i juny del 1944. Durant aquelles setmanes, Àlvar del Portillo, [1] José María Hernández Garnica [2] i José Luis Múzquiz [3] van rebre els ordes sagrats fins a arribar al presbiterat.

Aquest escrit s'ha elaborat amb els diaris i records d'aquells dies que van ser redactats per testimonis directes dels esdeveniments. Hem intentat donar protagonisme als relats d'aquell moment que, juntament amb un to familiar i col·loquial, traspua la il·lusió de rebre sacerdots a l'Opus Dei, un desig pel qual Josepmaria Escrivà de Balaguer havia resat des de la fundació de l'Obra.[4]

El 2 d'octubre del 1928 Josepmaria Escrivà de Balaguer va fundar per

gràcia divina l'Opus Dei. Des del primer moment, va entendre que a l'Església hi havia d'haver una institució formada per sacerdots i laics que difongués un missatge de santedat al mig del món.[5] A partir de llavors, persones de diverses professions i oficis van escoltar de llavis del fundador de l'Obra la crida a entregar-se a Déu mitjançant la realització de les activitats seculares en què es trobaven immersos. Entre altres persones, un grup de deu sacerdots diocesans que Escrivà de Balaguer va formar a partir del 1932 perquè s'identifiquessin amb l'esperit de l'Opus Dei i, d'aquesta manera, el transmetessin després als altres membres de l'Obra.[6] Quan tres anys més tard va comprovar que aquest conjunt de sacerdots, tot i que tenien bona voluntat, no feien seu el missatge de l'Opus Dei, va disposar que els sacerdots arribarien a l'Obra a través dels membres laics que

haguessin rebut una crida al celibat apostòlic.[7]

Després de superar els tres anys de la dura Guerra Civil espanyola, l'Opus Dei va començar a expandir-se per Espanya a partir de l'abril del 1939. L'arribada a l'Obra de noves persones i l'obertura de centres de l'Opus Dei a diverses capitals de província feien molt necessari que hi hagués sacerdots que difonguessin l'esperit de l'Obra. En el curs 1939-1940, el beat Josepmaria va plantejar la crida al sacerdoci a dos membres de l'Opus Dei, Àlvar del Portillo i José María Hernández Garnica, que hi van respondre afirmativament. Dos anys més tard, José Luis Múzquiz es va unir a la que seria la primera promoció de sacerdots de l'Opus Dei.[8]

Els tres candidats al sacerdoci van completar els estudis de Filosofia i de Teologia necessaris per ser ordenats.

Es van examinar com a alumnes lliures al seminari de Madrid i, després de l'erecció de la Societat Sacerdotal de la Santa Creu el desembre del 1943, com a alumnes de la Societat Sacerdotal. Atesa la urgència de sacerdots que tenia l'Opus Dei, el fundador va sol·licitar a la Santa Seu —amb l'opinió favorable de Mons. Eijo y Garay, bisbe de Madrid-Alcalá— la dispensa del temps requerit per dur a terme els estudis teològics i dels intersticis. La resposta afirmativa va arribar el 12 de febrer del 1944.[9] Mons. Eijo y Garay va indicar a Josepmaria Escrivà de Balaguer que els candidats s'havien de preparar perquè a la primavera hi hauria ordenacions al seminari de Madrid, i en alguna d'aquestes també hi hauria els membres de l'Obra. Davant d'aquesta notícia, el fundador va dir per carta al bisbe de Madrid-Alcalá que es trobava, «no m'és possible ocultar-lo, amb una emoció immensa

davant del pròxim Sacerdoci d'aquests fills de la meva ànima, i un agraïment sense límits al Senyor i al meu Pare el bisbe Leopoldo».[10]

Després de programar les ordenacions, tocava fer-ne els preparatius —robes clericals, avisos als familiars, targetes grans de participació...—, també els previstos pel dret canònic. Del 13 al 20 de maig, el fundador de l'Obra va predicar als tres candidats uns exercicis espirituals al monestir d'El Escorial. Durant les meditacions del retir, va insistir als seus fills espirituals «en la necessitat de tenir vida interior per al sacerdot: “Heu de tenir”, ens deia, “una conversa contínua amb Déu”. “Les contrarietats les heu de veure davant de Déu; les humiliacions les heu d'oferir”».[11]

Tonsura i ordres menors

El 20 de maig, a les deu del matí, Josepmaria Escrivà de Balaguer i els tres ordenands van tornar d'El Escorial a Donadío, un centre de Madrid que estava situat a la cantonada entre els carrers de Diego de León i Lagasca.[12] En acabar el dinar, els candidats van vestir per primera vegada la sotana. Després «es va organitzar una animadíssima tertúlia durant la qual vam gaudir de l'indicible, contemplant les cares de sorpresa dels que anaven arribant». [13] N'hi havia per això i per a molt més, ja que fins aquell moment l'únic sacerdot a l'Obra era Escrivà de Balaguer, i costava fer-se a la idea de veure tres enginyers que apareixien vestits amb la vestidura talar.

Com que era el mes de maig i molts dels residents de Donadío eren estudiants, en acabar la tertúlia el beat Josepmaria va indicar als

universitaris que anessin a estudiar fins a mitja tarda. Després, es van traslladar al palau episcopal de Madrid. A les vuit de la tarda, a la capella episcopal, Mons. Leopoldo Eijo y Garay va realitzar la cerimònia de tonsura dels tres candidats que va durar vint minuts. Hi van assistir familiars i amics, entre els quals es van comptar alguns coneguts de l'època de la Residència DYA —la primera activitat corporativa de l'Opus Dei abans de la Guerra Civil—, com Emiliano Amann, Ángel Galíndez o Carlos Arancibia. Mentre el bisbe Leopoldo tallava uns quants flocs de cabell en forma de creu, els deia, d'acord amb el ritual «*Dominus pars hereditatis meae et calicis mei*» («El Senyor és la porció de la meva herència i la meva copa»). En acabar, i d'acord amb el dret eclesiàstic vigent llavors, del Portillo, Hernández i Múzquiz ja eren clergues.[14]

L'endemà, diumenge 21, a les dotze del matí, i també a la capella episcopal, els van ser conferits dos ordes menors: ostiariat i lectorat. La cerimònia va ser breu, ja que només va durar mitja hora. A la tarda, els membres de l'Obra que eren a Madrid es van reunir a Donadío per celebrar els esdeveniments. Un dels assistents va llegir unes quartilles en les quals deia que tots se sentien «molt units a l'àvia i amb els que des de l'altra Casa tant ens han ajudat que es fes realitat aquest desig de tant temps». Al Pare li van sortir les llàgrimes i crec que a tots els presents també».[15] Després hi va haver temps per a una tertúlia informal en la qual «els nous i els “vells”, els petits i els grans, els loquaços i els callats, els tímids (?) i els que no ho són, tots hi van tenir una actuació —i quina actuació! enmig d'una alegria incontenible».[16] Després —eren ja les set de la tarda— «vam baixar a l'Oratori i el

Pare ens va donar la Benedicció amb el Santíssim. Després, cadascú a casa seva. A continuació, el Pare va haver de jeure, ja que estava cansadíssim i amb un refredat terrible».[17]

Dos dies més tard, el dimarts 23, Mons. Eijo y Garay va conferir els altres ordes menors, l'exorcistat i l'acolitat, als tres ordenands. En acabar, el bisbe de Madrid-Alcalá i el seu bisbe auxiliar, Mons. Casimiro Morcillo, van felicitar els tres futurs preveres amb una abraçada.[18] Després, del 25 al 27 de maig, els tres candidats van fer de nou exercicis espirituals per preparar-se a la recepció de nous ordes.

Ordenació de subdiaques

El primer dels anomenats “ordres majors” era el sotsdiaconat.[19] Àlvar, José María i José Luis el van rebre el 28 de maig, diumenge de Pentecosta, a l'oratori de Donadío. Va

oficiar la cerimònia Mons. Marcelino Olaechea, bisbe de Pamplona, que es va traslladar a Madrid per a l'ocasió.

L'expectació era gran, ja que per primera vegada tindria tenir lloc una cerimònia d'ordenació en un centre de l'Opus Dei. L'oratori de Donadío es va condicionar tan bé com es va poder: el conopeu, el frontal de l'altar i els ornaments eren vermells, d'acord amb el color litúrgic del dia; l'oratori es va adornar amb flors; els reclinatoris es van retirar perquè hi hagués més espai, i es va habilitar el vestíbul d'entrada a l'oratori i la sagristia perquè hi cabessin totes les persones que assistirien a la cerimònia. Proveït de càmera i tríode, Ricardo Fernández Vallespín es va encarregar de fer les fotografies de l'acte.

Durant la Missa d'ordenació, Àlvar del Portillo va llegir l'Epístola. En acabar la Santa Missa, Mons.

Olaechea «ens va adreçar unes paraules de felicitació “als tres primers i a tots”. “Aquesta és —va dir— veritablement l’Obra de Déu. Aquí hi ha el dit de Déu. Sou els mimats del Senyor. A qui més se li dona, més se li exigeix; cal correspondre amb l’entrega total”». [20] Després, els va demanar que resessin pel bisbe de la diòcesi, Mons. Eijo y Garay.

Ordenació diaconal

El 3 de juny, a les vuit del matí, hi va haver ordenacions al seminari de Madrid oficiades per Mons. Casimiro Morcillo, bisbe auxiliar de la diòcesi de Madrid-Alcalá. Gairebé tots els ordenands eren seminaristes o clergues de la diòcesi. Entre els ordenands, uns vuit van rebre els ordes menors, deu el subdiaconat, quatre el diaconat (tres dels quals eren Àlvar, José María i José Luis, membres de la Societat Sacerdotal de la Santa Creu), i quinze el

presbiterat.[21] La cerimònia va durar una mica més de tres hores. L'Evangelí de la Missa va ser llegit per Àlvar del Portillo.

Durant els dies següents, el fundador de l'Obra va celebrar diverses Misses cantades perquè els tres diaques exercissin l'orde que havien rebut. Així, el dia 5, el beat Josepmaria va celebrar a Donadío «assistit per Chiqui com a diaca i José Luis com a subdiaca. Àlvar, de Mestre de cerimònies. Es va estrenar un tern blanc acabat de portar de Barcelona i meravellosament confeccionat per les benedictines».[22] La cerimònia va ser solemne. Amb tot, va quedar patent que el cant era “el punt feble” dels nous clergues, com els recordaria de vegades Escrivà de Balaguer amb bon humor.[23] Com a anècdota, «l’“Ite Missa est” el va pronunciar Chiqui amb una veu molt alta, i li va sortir un “gall” tremend. En tornar a la sagristia —provisional

— davant de Secretaria, ens va dir el Pare: “l’última vegada”».[24] De nou, el divendres 16 hi va haver una Missa cantada a Donadío «celebrada pel Pare i en què actuava de diaca José Luis i de subdiaca Àlvar».[25] L’endemà, els tres diaques van anar a viure a Españaletto, un centre de l’Obra a Madrid en el qual van fer exercicis espirituals per preparar la recepció del sacerdocí ministerial.
[26]

Ordenació presbiterial

L’ordenació sacerdotal dels primers membres de l’Opus Dei estava prevista per al diumenge 25 de juny. Els dies previs, diverses desenes de membres de l’Obra i d’amics van arribar a Madrid per assistir a l’acte. Era un moment molt esperat. Com diu un diari d’aquells dies, «una mica *a posteriori* ens adonem més perfectament de la magnitud dels esdeveniments que han tingut lloc

aquest curs per a la marxa de l'Obra».[27] Josepmaria Escrivà de Balaguer va viure amb particular emoció aquelles jornades. La vigília de l'ordenació «va anar al Cementiri de l'Est per resar davant de la tomba de l'Àvia i d'Isidoro. Ens ha confessat que va fer esforços per contenir-se, però va plorar».[28]

El dia 25, a les deu del matí, el bisbe Leopoldo Eijo y Garay va començar la cerimònia d'ordenació de preveres a la capella del seu palau episcopal presidida per una imatge de la Mare de Déu en un retaule gòtic. A més dels membres de l'Obra i de familiars, entre els assistents hi havia Mons. Del Giudice, secretari de la nunciatura apostòlica a Espanya; representants de diversos ordes religiosos —jerònims, dominics, escolapis, agustins, marianistes, coristes, paüls—, i membres del clergat secular. També hi havia delegats de les Escoles d'Enginyers de

Camins i de Mines —carreres cursades pels que eren a punt de ser sacerdots—, de les associacions d'Enginyers Civils, de les confraries professionals, així com molts enginyers amics dels ordenands.

La cerimònia va seguir puntualment el ritual previst. Així, la imposició de mans es va fer «començant el Sr. Bisbe i seguint-lo tots els Sacerdots presents. En arribar a l'ofertori, els ordenands entreguen una espelma cadascun al Sr. Bisbe i després ja continuen celebrant la Missa amb ell, dient els quatre alhora totes les oracions».[29] Acabada la Missa, a la sortida de la sagristia es van fer diverses fotografies i després els assistents es van apropar per besar les mans dels nous sacerdots.

Josepmaria Escrivà de Balaguer no va ser present en l'ordenació perquè volia que tot el protagonisme fos per als seus fills sacerdots i perquè va

voler oferir a Déu aquesta mortificació. A la mateixa hora en què Àlvar, José María i José Luis eren ordenats, ell celebrava la Missa a Donadío, ajudat per un membre de l'Obra, José María Albareda.[30] Com va dir hores més tard Mons. Eijo y Garay, referint-se al fundador, «una prova de com de cansat està és que aquest matí no s'ha atrevit a anar a l'ordenació per por de no poder contenir la seva emoció i que el veiéssim plorar com un avi, i com que fins i tot tenia por de quedar-se sol a casa, va cridar José María Albareda perquè l'acompanyés... Tot i que també va poder ser —va continuar dient— el sacrifici d'una cosa molt estimada: com que en gaudiré tant, em quedo».[31]

Després de l'ordenació, els nous preveres es van dirigir a la nunciatura per saludar el nunci, Mons. Gaetano Cicognani. Després van tornar a Donadío. En arribar, «el

prevere Àlvar va passar el primer adreçant-se al Pare que ràpidament va sortir a trobar-lo. En aquells moments es va produir una escena de gran emoció i difícil de narrar. Quan el Pare es va trobar amb el prevere Àlvar, li va voler besar les mans. El prevere Àlvar, molt emocionat, es resistia i volia besar la mà del Pare. Es va produir llavors un forcejament afectuós entre els dos que va durar pocs segons. L'escena va acabar com havia d'acabar. El Pare, amb la seva característica, vivor va agafar fortament les mans del prevere Àlvar i li va besar els palmells, i després el va abraçar. El mateix va fer amb el prevere José María i el prevere José Luis, és clar, sense cap resistència».[32]

Mons. Eijo y Garay va dinar a Donadío juntament amb Josepmaria Escrivà de Balaguer, els tres nous sacerdots, alguns veterans de l'Opus Dei —com Ricardo Fernández

Vallespín o Pedro Casciaro— i el sacerdot Sebastián Cirac, amic dels ordenats que era degà de la Facultat de Filosofia i Lletres de Barcelona.

[33] Durant el dinar, un tercet format per Jesús Arellano a l'harmòni, Jesús Alberto Cajigal al violí i Juan José Cajigal al piano van interpretar algunes peces a la galeria de la casa.

Cap a les quatre de la tarda hi va haver una estona de tertúlia amb el bisbe Leopoldo al vestíbul del tercer pis de Donadío. Hi van assistir els membres de l'Obra presents a Madrid, és a dir, la majoria de membres de l'Opus Dei, ja que s'havien traslladat expressament a la capital amb motiu de l'ordenació. Tots els presents van besar l'anell del senyor bisbe mentre el beat Josepmaria els presentava. Després, Mons. Eijo y Garay, amb veu distesa, va fer broma «dient: “El Pare em diu que us digui alguna cosa; doncs ja està: alguna cosa”».[34] Segons un

cronista del moment, «és inútil intentar explicar-vos tot el que va dir, perquè el millor va ser la manera de dir-ho, les seves interrupcions freqüents per demanar l'aprovació al Pare o a Àlvar: “Veritat, Pare?”; “Oi que va ser així, Àlvar?”, amb una delicadesa extremada, amb cops d'humor fi».[35]

Coneixem els temes que va tractar el bisbe Leopoldo. En primer lloc, va expressar l'alegria que li produïa aquell moment. Després va fer referència al sentit sobrenatural que calia donar a les difamacions sofertes durant els anys anteriors, el que de vegades el beat Josepmaria havia denominat com a “contradicció dels bons”, sense deixar espai per al ressentiment:[36] «La persecució santifica, però —va afegir— no vulgueu mai perseguir ni turmentar algú amb el pretext de santificar-lo. Quantes llàgrimes han costat a tantes mares aquestes calúmnies que us

titllaven d'heretges i maçons!"».[37]

Sembla que en aquell moment, Mons. Eijo va afegir «que un dia Àlvar el va anar a veure al seu despatx, i que li va parlar de la seva preocupació perquè la campanya que alguns portaven contra l'Obra creés rancors entre els membres de l'Opus Dei. Àlvar, llavors, li va dir que no es preocupés, que bé sabien ells que era quelcom permès per Déu per millorar-los; i que prova d'això era que per a l'operació utilitzava un bisturí de platí. Quan el bisbe Leopoldo va acabar el relat, Àlvar, que estava assegut allà a prop li va dir: "Però Sr. Bisbe, jo això li ho vaig dir perquè era el que havia sentit que comentava el Pare". I el bisbe Leopoldo va rematar: "De tal buc, tal eixam"».[38]

Aprofitant un moment en què Escrivà de Balaguer va sortir del vestíbul, el bisbe va demanar als presents que resessin pel fundador

de l'Obra: «Cuidin vostès molt al Pare que ho necessita i ens fa molta falta». I ens parla del treball ingent que pesa sobre les seves espatlles i de les seves preocupacions i els seus fervors i la seva intensa vida sobrenatural que tant desgasta»;^[39] «que estiguem molt units a ell. Ell és qui ha rebut de Déu la missió específica de formar-nos, la missió de dirigir l'Obra i, per tant, té totes les gràcies que condueixen a aquesta finalitat. Que demanem molt per la seva salut».^[40] Mons. Eijo va acabar la trobada demanant oracions per la seva persona i impartint la benedicció.

Tan bon punt van haver acomiadat el bisbe, van pujar tots a l'oratori de Donadío. Escrivà de Balaguer va fer l'oració en veu alta. Va començar «amb una fitxa escrita exactament feia deu anys. Eren uns textos de la Sagrada Escripura, unes frases de sant Pau. I mentre els comentava ens

va tornar a insistir en la necessitat d'oració i de sacrifici, fonaments de la nostra vida interior. Humilitat (individual i col·lectiva), obediència, treball professional. El compliment amorós de les normes com a mitjà de la nostra santificació».[41] «Quan us preguntin què deia el Pare quan es van ordenar els primers sacerdots... “Oració, oració i oració!”. I afegia amb la mateixa fortalesa, “Mortificació, mortificació, mortificació!”».[42] «I després ens va parlar de la perseverança, i de l'amor a la Creu, i que morir és guany. Ens va anunciar que aviat marxarien lluny uns quants germans nostres...».[43] Acabada la meditació, el sacerdot Sebastián Cirac va donar la benedicció amb el Santíssim; van cantar el *Te Deum* en acció de gràcies a Déu i van resar les *preces* de l'Obra. [44]

Després d'aquella estona d'oració, van anar de nou al vestíbul del tercer

pis de la casa. Va esclatar l'alegria, impetuosa, amb un festeig improvisat en el qual es van barrejar cançons amb números simpàtics, «i a mesura que l'ambient es caldeja es van llançant a la palestra els de fora i es recita, es canta, s'expliquen acudits... Total: a les 8 marxen alguns de la Moncloa per sopar en el primer torn (almenys, tots els milicians que han de tornar a la Granja aquesta mateixa nit) i fins a les 9 o un quart de deu no ens n'anem la resta.[45]

Mentrestant, a la planta principal de la casa continuaven arribant «una sèrie d'amics per felicitar el Pare i els nous Sacerdots. Entre aquest hi havia Mons. Callevi i Mons. Del Guidice, el Doctor Roguer de Barcelona, el Prior del Monestir de Jerònims del Parral amb fra Mariano, el P. Celeda OP, el P. López Ortiz OSA, els P. Francisco López i Permuy del Corazón de María, els P. Escolapis de Diego de

León, P. Paüls, el P. Severino OP, Víctor García Hoz, etc.». [46]

Primeres Misses

Els dies següents van estar dedicats a les primeres Misses dels acabats d'ordenar. Al final de cadascuna de les cerimònies, els missacantants van donar la benedicció papal amb indulgència plenària, concedida per Pius XII per a l'ocasió, i van cantar el *Te Deum*.

Així, el dimarts 27, a dos quarts de deu del matí, José María va celebrar a la capella del Colegio de la Asunción (Santa Isabel, 46), ajudat pel pare López Ortiz, OSA, i per José María Bueno Monreal. Segons un assistent, «malgrat que era dia de treball, l'oficina de l'Electra on Chiqui va estar treballant com a enginyer es va traslladar en massa a la cerimònia: consellers de la Societat, enginyers, ajudants,

treballadors i obrers, tots van anar a besar les mans de Chiqui quan va acabar la Missa».[47] Un dels obrers va comentar amb senzillesa, sense adonar-se de la doble i divertida lectura que podien tenir les seves paraules: «Ostres, José María, miri que fer-se sacerdot, tan bé com vivia».[48] «Després de la Primera Missa, envoltat de la seva mare, germans i família, van anar-ho a celebrar al domicili familiar. Quan va acabar el dinar, hi va anar el Fundador de l'Obra amb els dos padrins»[49] d'ordenació.

El dia 28, Àlvar va celebrar a la capella de l'escola del Pilar, assistit pel director, el pare Florentino, i pel pare Aguilar, OP. Un cor de marianistes va cantar durant la cerimònia. A més dels seus familiars, a la cerimònia hi havia molts professors i amics de l'Escola d'Enginyers. «Àlvar va començar la Missa que li tremolaven molt les

mans i li van continuar tremolant durant tota la Missa, i la tremolor li augmentava encara més quan alçava. Després, la Comunió al públic nombrós que es va apropar començant per la seva mare i la seva àvia, que ploraven. Al costat del presbiteri hi havia Mons. Del Giudice i Mons. Galindo. A la fi, la Benedicció papal i, després, el mateix que el dia anterior, *Te Deum* i besamans, desfilada interminable de tots els concurrents, entre els quals hi havia molts professors de l'Escola de Camins i altres enginyers». [50]

Finalment, el dia de sant Pere i sant Pau, el 29 de juny, a les deu del matí, José Luis va celebrar la seva primera Missa a l'església del Monasterio de la Encarnación (plaça de La Encarnación), amb l'assistència de Máximo Yurramendi i Silvestre Sancho, OP. «Hi eren presents tots els enginyers companys de José Luis, el director de l'Escola de Camins i

diversos professors (alguns amb els fills), i molt de personal de la RENFE, des de caps principals fins a mecanògrafs i treballadors modestos, comandants i capitans que van estar en la guerra [civil] amb José Luis, molts obrers de les obres, i de casa fins al delineant, el mecanògraf i el servei».[51] La cerimònia va ser particularment emotiva. Un encarregat d'obres va comentar «que els dos actes més emocionants de la seva vida van ser la distribució de la Comunió en zona roja i la primera Missa de José Luis».[52] Confós entre el públic, el beat Josepmaria va assistir també a la Santa Missa. Segons el prevere José Luis, «em vaig quedar completament atònit —de l'emoció no vaig poder dir ni una paraula— quan vaig veure el Pare venir cap a mi per besar les mans. Va ser una gran delicadesa seva, que vaig agrair de tot cor. No havia assistit ni a la nostra Ordenació ni a les altres Primeres Misses. Però, com

que la meva era l'última, estava amb Ricardo [Fernández Vallespín] a Diego de León i li va dir: “anem a la Primera Missa de José Luis”». [53]

Tots els ordenands van rebre regals, sobretot vasos sagrats. Així, per exemple, la mare i altres familiars de José María Hernández Garnica li van regalar el calze amb què va celebrar la Primera Missa; uns companys de promoció d'Enginyeria de Mines li van donar unes setrilleres de plata; els dirigents d'Electra li van fer entrega d'un copó i els treballadors un sobrepellís, i els pares dels residents de Donadío li van regalar un tern format per una casulla i dues dalmàtiques.

De tots aquests actes —l'ordenació i les primeres Misses— se'n va fer ressò la premsa civil i religiosa. Escrivà de Balaguer va suggerir que es redactessin algunes notes per enviar als mitjans de comunicació.

En una d'aquestes es destacava que «els nous Sacerdots, de conegudes famílies madrilenyes, pertanyen a la Societat Sacerdotal de la Santa Creu i són antics membres de l'Opus Dei».

[54]

Finalitzaven uns dies inoblidables. Els membres de l'Obra d'altres ciutats van tornar als seus llocs de residència respectius. Com diu el cronista del moment, «i amb això hem acabat tota una etapa. Ara, se n'obre una altra amb els millors auspicis. El temps té la paraula».[55]

José Luis González Gullón

[1] Cf. Javier Medina Bayo, *Álvaro del Portillo. Un hombre fiel*, Rialp, Madrid 2012; Hugo de Azevedo, *Missão cumprida: biografia de Álvaro*

del Portillo, Diel, Lisboa 2008;
Salvador Bernal, *Recuerdo de Álvaro del Portillo, prelado del Opus Dei*, Rialp, Madrid 1996. Àlvar del Portillo va ser beatificat a Madrid el 27 de setembre del 2014.

[2] Cf. José Carlos Martín de la Hoz, *Roturando los caminos. Perfil biográfico de D. José María Hernández Garnica*, Palabra, Madrid 2012. La seva causa de canonització va començar el 2005. Actualment està en fase de preparació la *Positio* sobre la seva vida, virtuts i fama de santedat. Cf. *Studia el Documenta* 7 (2013) 446.

[3] Cf. John F. Coverdale, *Echando raíces. José Luis Múzquiz y la expansión del Opus Dei*, Rialp, Madrid 2011. El 2 de juny del 2011, a l'Arxidiòcesi de Boston va tenir lloc la sessió d'obertura de la Investigació diocesana sobre la seva vida, les seves virtuts i la seva fama de

santedat, un dels primers passos de la causa de canonització. Cf. Butlletí núm. 1, *The Servant of God Joseph Muzquiz, Prelature of Opus Dei. Office for the Causes of Saints*, New York, octubre 2011.

[4] Una primera versió d'aquest article es va publicar a: Pablo Gefaell (ed.), *Vir fidelis multum laudabitur*, EDUSC, Roma 2014, p. 93-106.

[5] Cf. José Luis Illanes Maestre, “Datos para la comprensión histórico-espiritual de una fecha”, *Anuario de Historia de la Iglesia XI* (2002) 655-697; i Antonio Aranda, “Fundación del Opus Dei”, a: *Diccionario de San Josemaría Escrivá de Balaguer*, Monte Carmelo – Instituto Histórico San Josemaría Escrivá, Burgos 2013, p. 552-561.

[6] Una biografia d'aquests sacerdots i la seva relació amb el fundador de l'Opus Dei es pot veure a Jaume Aurell - José Luis González Gullón,

“Josemaría Escrivá en los años treinta: los sacerdotes amigos”, *Studia et documenta* 3 (2009) 47-51.

[7] Cf. Andrés Vázquez de Prada, *El Fundador del Opus Dei*, vol. II (“Dios y audacia”), Rialp, Madrid 2002, p. 593-596; i José Luis González Gullón, *DYA. La Academia y Residencia en la historia del Opus Dei (1933-1939)*, Rialp, Madrid 2016, p. 288-302. Sant Josepmaria considerava que l’esperit de l’Opus Dei estava destinat també als sacerdots seculars. Quan l’Opus Dei va rebre l’aprovació pontifícia el 1950, va ser possible admetre sacerdots diocesans a la Societat Sacerdotal de la Santa Creu, societat intrínsecament unida a l’Opus Dei. Cf. Amadeo de Fuenmayor – Valentín Gómez-Iglesias – José Luis Illanes, *El itinerario jurídico del Opus Dei. Historia y defensa de un carisma*, Eunsa, Pamplona 1989, p. 288-296.

[8] Cf. Andrés Vázquez de Prada, *El Fundador del Opus Dei*, vol. II, o. c., p. 601; i Javier Medina Bayo, *Álvaro del Portillo. Un hombre fiel*, o. c., p. 214; cf. José Carlos Martín de la Hoz, *Roturando los caminos. Perfil biográfico de D. José María Hernández Garnica*, o. c., p. 73; i John F. Coverdale, *Echando raíces. José Luis Múzquiz y la expansión del Opus Dei*, o. c., p. 40.

[9] Cf. Escrit de Luca Ermenegildo Pasetto, secretari de la S. Congregació de Religiosos, Roma, 12.II.1944, a: Arxiu General de la Prelatura de l'Opus Dei (d'ara endavant, AGP), sèrie E.1.7, 71-1. Els intersticis són els intervals de temps que intervenen entre una ordenació i una altra. Per motius raonables, la Santa Seu podia concedir una dispensa perquè s'escurcessin, com va ser en aquest cas.

[10] Carta de Josepmaria Escrivà a Leopoldo Eijo y Garay, Madrid, 25.IV. 1944, a: AGP, sèrie A. 3.4, 258-2, 440425-1.

[11] Record de José Luis Múzquiz de Miguel, Derio (Bilbao), 29.VIII.1975, a: AGP, sèrie A.5, 231-1-1.

[12] Aquest centre de l'Obra apareix denominat unes vegades Donadío i, d'altres, Lagasca. Utilitzem, per unificar, la primera denominació.

[13] Anotacions entorn dels dies de l'ordenació dels tres primers sacerdots de l'Opus Dei, del 23 de maig al 28 de juliol del 1944, p. 2, a: AGP, sèrie A.1, 14-1-13.

[14] Cf. *Codi de Dret Canònic*, 1917, c. 108 §1.

[15] Anotacions entorn dels dies de l'ordenació dels tres primers sacerdots de l'Opus Dei, del 23 de maig al 28 de juliol del 1944, p. 4, a:

AGP, sèrie A.1, 14-1-13. “Pare”:
denominació amb què s’anomenava
sant Josepmaria —i s’anomena els
seus successors— a l’Opus Dei.

“Àvia”: nom amb el qual es designa
familiarment en l’Obra la mare de
sant Josepmaria. “L’altra Casa”: el
Cel.

[16] *Ídem.*

[17] Sant Josepmaria —que aquell dia
va tenir una forta inflamació a la
cara provocada per una sèrie de
furúncols— patia una greu diabetis
que havia estat diagnosticada poc
abans. Cf. Andrés Vázquez de Prada,
El Fundador del Opus Dei, vol. II, o. c.,
p. 647.

[18] Cf. *Diario de Españolito*, 23.V.
1944, a: AGP, sèrie M.2.2, 123-6.

[19] Des del Concili de Trent, es
consideraven ordes menors
l’ostiariat, el lectorat, l’exorcistat i
l’acolitat, i ordes majors el

sotsdiaconat, el diaconat, el presbiterat i l'episcopat.

[20] Anotacions entorn dels dies de l'ordenació dels tres primers sacerdots de l'Opus Dei, del 23 de maig al 28 de juliol del 1944, p. 10, a: AGP, sèrie A.1, 14-1-13.

[21] Cf. *Diario de Españaoleto*, 3.VI. 1944, a: AGP, sèrie M.2.2, 123-6.

[22] Anotacions entorn dels dies de l'ordenació dels tres primers sacerdots de l'Opus Dei, del 23 de maig al 28 de juliol del 1944, p. 16, a: AGP, sèrie A.1, 14-1-13. “Chiqui”: apel·latiu familiar amb el qual s'anomenava José María Hernández Garnica. El tern estava format per una casulla per a l'oficiant i unes dalmàtiques per als diaques.

[23] Cf. Andrés Vázquez de Prada, *El Fundador del Opus Dei*, vol. II, o. c., p. 634.

[24] Record de José Luis Múzquiz de Miguel, Derio (Bilbao), 29.VIII.1975, a: AGP, sèrie A.5, 231-1-1.

[25] *Diario de La Moncloa*, 16.VI.1944, a: AGP, sèrie M.2.2, 166-44.

[26] Cf. *Diario de España*, 16.VI.1944, a: AGP, sèrie M.2.2, 123-6.

[27] *Diario de La Moncloa*, 22.VI.1944, a: AGP, sèrie M.2.2, 166-44.

[28] Anotacions entorn dels dies de l'ordenació dels tres primers sacerdots de l'Opus Dei, del 23 de maig al 28 de juliol del 1944, p. 18, a: AGP, sèrie A.1, 14-1-13. "Isidoro": Isidoro Zorzano, membre de l'Obra mort el juliol del 1943 amb fama de santedat. Cf. José Miguel Pero-Sanz Elorz, *Isidoro Zorzano Ledesma: ingeniero industrial (Buenos Aires, 1902 - Madrid, 1943)*, Palabra, Madrid 1996.

[29] Anotacions entorn dels dies de l'ordenació dels tres primers sacerdots de l'Opus Dei, del 23 de maig al 28 de juliol del 1944, p. 21, a: AGP, sèrie A.1, 14-1-13.

[30] Cf. Francisco Ponz, *Mi encuentro con el Fundador del Opus Dei*, Eunsa, Pamplona 2000, p. 148.

[31] Record de Joan Masià Mas-Bagà, 23.VII.1975, a: AGP, sèrie A.5, 227-3-1.

[32] Record de Joan Masià Mas-Bagà sobre Àlvar del Portillo, citat a: Javier Medina Bayo, *Álvaro del Portillo. Un hombre fiel*, o. c., p. 245-246.

[33] Cf. Jaume Aurell – José Luis González Gullón, “Josemaría Escrivá en los años treinta: los sacerdotes amigos”, *Studia et documenta* 3 (2009) 59.

[34] Anotacions del 25 de juny del 1944, p. 2, a: AGP, sèrie A.1, 14-1-13.

[35] Anotacions del 25 de juny del 1944, p. 4, a: AGP, sèrie A.1, 14-1-13.

[36] La contradicció dels bons és un terme clàssic en la història de l'espiritualitat que designa el sofriment que ocasionen algunes persones que volen servir Jesucrist i que pensen que actuen de bona fe (cf. *Jn* 16, 2): cf. Josepmaria Escrivà de Balaguer, *Camino. Edición crítico-histórica preparada por Pedro Rodríguez*, Rialp, Madrid 2004, p. 816.

[37] Anotacions entorn dels dies de l'ordenació dels tres primers sacerdots de l'Opus Dei, del 23 de maig al 28 de juliol del 1944, p. 23, a: AGP, sèrie A.1, 14-1-13.

[38] Citat a Andrés Vázquez de Prada, *El fundador del Opus Dei*, vol. II, o. c., p. 636, que recull el record de Manuel Botas Cuervo.

[39] Anotacions del 25 de juny del 1944, p. 3, a: AGP, sèrie A.1, 14-1-13.

[40] Anotacions entorn dels dies de l'ordenació dels tres primers sacerdots de l'Opus Dei, del 23 de maig al 28 de juliol del 1944, p. 23, a: AGP, sèrie A.1, 14-1-13.

[41] Anotacions entorn dels dies de l'ordenació dels tres primers sacerdots de l'Opus Dei, del 23 de maig al 28 de juliol del 1944, p. 25, a: AGP, sèrie A.1, 14-1-13.

[42] Record de José Luis Múzquiz de Miguel, Derio (Bilbao), 29.VIII.1975, a: AGP, sèrie A.5, 231-1-1.

[43] Anotacions entorn dels dies de l'ordenació dels tres primers sacerdots de l'Opus Dei, del 23 de maig al 28 de juliol del 1944, p. 26, a: AGP, sèrie A.1, 14-1-13.

[44] "*Preces* de l'Obra": oracions provinents de textos de la Sagrada Escripura i de la Litúrgia de l'Església que els fidels de l'Opus Dei resen diàriament.

[45] Anotacions del 25 de juny del 1944, p. 9, a: AGP, sèrie A.1, 14-1-13. Alguns joves de l'Obra i amics feien en aquell moment el servei militar.

[46] Anotacions entorn dels dies de l'ordenació dels tres primers sacerdots de l'Opus Dei, del 23 de maig al 28 de juliol del 1944, p. 27, a: AGP, sèrie A.1, 14-1-13.

[47] *Idem*, p. 30.

[48] Anotació de José Luis Múzquiz sobre l'ordenació sacerdotal, (sense data), p. 1, a: AGP, sèrie A.1, 14-1-13.

[49] José Carlos Martín de la Hoz, *Roturando los caminos. Perfil biográfico de D. José María Hernández Garnica*, Palabra, Madrid 2012, p. 84.

[50] Anotacions entorn dels dies de l'ordenació dels tres primers sacerdots de l'Opus Dei, del 23 de

maig al 28 de juliol del 1944, p. 31-32, a: AGP, sèrie A.1, 14-1-13.

[51] *Idem*, p. 33.

[52] Anotació de José Luis Múzquiz sobre l'ordenació sacerdotal, (sense data), p. 4, a: AGP, sèrie A.1, 14-1-13. "Zona roja": un dels noms que es feien servir per denominar la zona republicana o governamental en què va quedar dividida Espanya durant la Guerra Civil del 1936 al 1939.

[53] Record de José Luis Múzquiz de Miguel, Derio (Bilbao), 29.VIII.1975, a: AGP, sèrie A.5, 231-1-1.

[54] Les ressenyes i les mencions sobre l'ordenació dels tres primers sacerdots van ser nombroses. Cf., entre d'altres, *Ecclesia. Órgano de la dirección central de la Acción Católica Española* IV/157 (15.VII.1944) 670; i *Boletín Oficial del Obispado de Madrid-Alcalá* 1784 (1.VII.1944) 320.

[55] Anotacions entorn dels dies de l'ordenació dels tres primers sacerdots de l'Opus Dei, del 23 de maig al 28 de juliol del 1944, p. 34, a: AGP, sèrie A.1, 14-1-13.

pdf | document generat
automàticament des de [https://
opusdei.org/ca-ad/article/tres-primers-
sacerdots-opus-dei/](https://opusdei.org/ca-ad/article/tres-primers-sacerdots-opus-dei/) (01/04/2026)